Irina CONDREA

Lexicul antroponimic actual: aspecte și forme locale

I.C. – doctor habilitat în filologie, profesor universitar la Departamentul Lingvistică Română și Știință Literară, Facultatea de Litere, USM. Director al Școlii doctorale „Studii lingvistice și literare". Domenii de cercetare: sociolingvistică, traducere, stilistică, pragmatică, cultivarea limbii, lingvistica textului. Autoare a mai multor volume, dintre care: *Traducerea din perspectivă semiotică* (2006), *Studii de sociolingvistică* (2007), *Curs de stilistică* (2008), *E timpul să vorbim corect* (2014), *Sociolingvistica. Suport de curs* (2018).

Antroponimul reprezintă o categorie lexico-gramaticală, al cărei specific constă în faptul că, spre deosebire de alte semne lingvistice, semnificantul totdeauna are drept semnificat o persoană, astfel că, în calitate de semn lingvistic, prezintă particularități deosebite. Relația semnificant-semnificat este una esențială în cadrul teoriei semnului lingvistic. F. de Saussure propunea să păstrăm cuvântul *semn* pentru a desemna totalul și să înlocuim *conceptul* și *imaginea acustică* prin *semnificat*, respectiv, *semnificant*; acești ultimi termeni au avantajul de a marca opoziția care îi separă fie între ei, fie de totalul din care fac parte (Saussure 1998: 86), or, cu referire la antroponime, trebuie luat în considerare specificul semnificatului, care nu mai trece prin faza de concept, ci trimite la o entitate/persoană concretă. O altă caracteristică a semnului lingvistic stabilită se Saussure este arbitrarietatea, când legătura ce unește semnificantul de semnificat este una arbitrară, nedeterminată de factorii extralingvistici, prin urmare, *semnul lingvistic este arbitrar* (*Ibidem*: 87). Și în acest caz putem constata o trăsătură aparte a antroponimului, deoarece acesta nu mai este total arbitrar, ci, în cele mai dese cazuri, este motivat.

Unii semioticieni consideră numele un tip aparte de semne: „Numele este un semn identificator, atribuit membrului unei specii în felurite moduri, și care-l scoate în evidență față de ceilalți. Numele uman este un semn care identifică persoana în termenii unor variabile precum apartenența etnică și sexul. Numele adăugate (supranumele) fac și mai subtil referentul identitar al numelui" (Sebeok 2002: 29).

Anume necesitatea de a da unei persoane o caracteristică particulară, numind-o cu ajutorul numelor comune printr-un procedeu de tip metaforic, scoate în evidență motivația antroponimului, altfel spus, „nearbitrarietatea" lui. Din perspectiva dictonului latin *Nomen est omen* (numele este un semn), antroponimul reprezintă o persoană, caracterizând-o într-un mod aparte, spre a o deosebi de alte persoane.

Ca structură, numele de persoană actual este constituit din două componente – ***nume*** și ***prenume.*** Acestea se caracterizează prin diverse amprente etnoculturale, fiind rezultatul unor experiențe comunitare ce reflectă mediul natural, practicile sociale, modul de viață, particularitățile culturale, confesionale și alte aspecte legate de istoria comunității/etniei în ansamblu. Antroponimele, ca și orice alte clase de cuvinte, suportă anumite schimbări și modificări de-a lungul timpului, determinate de diverși factori sociali, economici, politici etc. Intensitatea și rezultatele acestor schimbări sunt diferite în cadrul numelui și al prenumelui, deoarece natura acestor două componente este diferită: *numele este moștenit* și se transmite din generație în generație pe linie paternă, fără schimbări esențiale; pe de altă parte, *prenumele este dobândit* de fiecare persoană prin actul de denominație/botez și în practica comunicării curente suportă diverse modificări/variante, iar pe parcursul timpului, în sistemul prenumelor au loc schimbări frecvente, determinate de o serie de factori de natură socioculturală, confesională, de anumite tradiții, mentalități, de modă ș.a.

În comparație cu registrul de prenume, aflat în permanentă schimbare, numele de familie reprezintă în mare măsură partea stabilă a sistemului antroponimic, reflectând aspectele culturale, istorice, antropologice, legate de modul de viață al membrilor comunității/etniei respective pe parcursul unor perioade îndelungate de timp.

Numele de familie: componenta etnoculturală

În prezent au o circulație intensă numele de familie ce reprezintă lexeme ale limbii române din diverse arii semantice. Apărute prin intermediul procedeului de antonomază, acestea conservă un registru bogat de semnificații, care reflectă un spectru larg de informații despre proveniența, modul de viață, particularitățile individuale ale persoanelor.

I. O serie de cuvinte din lexicul antroponimic rămân cu aceeași formă cu care circulă ca nume comune; ele fac parte din lexicul de bază al limbii, conservând, uneori, anumite lexeme și semnificații ieșite din uz, dar care nu sunt/nu au fost străine mediului și modului de viață al comunității respective. Din punct de vedere semantic, acestea reprezintă: **fitonime:** *Arbore, Bujor, Busuioc, Floare, Florică, Trandafir, Mazăre, Usturoi, Chirău, Ceapă, Morcov, Popușoi, Grâu, Secară, Sfeclă, Harbuz, Bostan, Frunză, Chiperi, Creangă, Nucă, Negară, Cireș, Bradu, Stejaru, Ghindă, Vizdoagă, Cereteu, Pelin, Ciupercă, Paiu* etc.; **zoonime:** *Lupu, Ursu, Vulpe, Ariciu, Berbec, Broască, Dihore, Veveriță, Cucos, Găină, Rață/Rățoi, Coțofană, Iepure, Mâțu, Motan, Capră, Pisică, Păun, Șarpe, Vultur, Vrabie, Corbu, Coroi, Lebădă, Cucu, Ciocârlan, Bivol, Boboc, Purcel* etc., dar și denumiri de ființe fantastice, cum ar fi: *Zmău, Balaur*; **nume de insecte:** *Furnică, Flutur, Muscă, Purice, Ploșniță, Buburuz* etc.; **fenomene ale naturii**: *Brumă, Fulger, Iarnă, Ploaie, Soare, Vântu, Vijelie, Furtună* etc; **nume de substanțe**: *Cenusă, Cremene, Argint, Pulbere, Țărnă* etc.; **denumiri de bucate/alimente tradiționale:** *Mămăligă, Mălai, Smântână, Brânză, Cârnaț, Zamă, Borș, Colac, Covrig, Plăcintă, Cozonac, Găluște, Slănină, Bragă, Tărâță, Plămădeală, Balmuș, Turtă, Ciorbă, Malai, Varzari Chitoroagă;* **denumiri de obiecte** (unelte, ustensile, locuri, haine etc.): *Ciocanu, Topor, Cheptene, Hârdău, Vatră, Suveică, Cimpoi, Cociorvă, Grapă, Papuc, Opincă, Oboroc, Obadă, Traistă, Suman, Colțun, Leancă, Izmană, Pălărie, Căldare, Oglindă, Baltag, Curmei, Burcă, Cănățui, Ciubuc, Căuș, Țăruș, Buzdugan, Ciubăr, Bortă, Groapă, Movilă, Bordei, Pârlog, Fărâmă, Scoarță, Briceag, Bârcă, Furculiță* etc.

Este de remarcat că semnificația unor cuvinte devenite nume nu mai este astăzi cunoscută de vorbitori și doar specialiștii mai operează cu asemene cuvinte dispărute din uz, cum ar fi: *leancă* – haină lungă, groasă sau bluză; *hârdău* – vas din doage de lemn, folosit pentru transportarea lichidelor; ciubăr; *burcă* – haină din pânză groasă; *bârcă* – oaie cu lână creață și măruntă; *țurcan* – rasă de oi cu lâna lungă, aspră și groasă; *chitoroagă* –

piftie, răcitură; *balmuș* – mâncare ciobănească din lapte și brânză; *oboroc* – vas mare din coajă de tei etc.

II. Referirea directă la persoane este cazul în care ca nume propriu se utilizează lexeme prezentând informații ce se referă la proveniența etnică sau geografică a persoanei, la starea ei socială statutul social-economic, printre acestea numărându-se: **etnonime:** *Cazacu, Grecu, Maghiar, Rusu, Rusnac, Sârbu, Ungur, Ungureanu, Turcu, Tătaru, Moscalu, Leahu, Arapu, Turculeț;* **denumiri de zone geografice, toponime, oiconim**e: *Munteanu, Dobrogeanu, Ardeleanu, Moldoveanu, Suceveanu, Ieșanu, Nistreanu, Oltu/ Olteanu, Brașoveanu, Bârlădeanu, Răileanu, Botoșeneanu, Hotineanu, Lăpușneanu;* **nume ce indică starea socială, funcții** (a se vedea Druță 2011)**:** *Mazilu, Robu, Șerbu, Țăranu, Burlacu, Boieru, Chiaburu, Vătavu, Jomiru, Scutaru, Spătaru, Vornicu, Aga, Cătană, Arnăutu, Beșliu, Călărașu, Izbaș* etc; **nume de meserii, ocupații**: *Moraru, Ciobanu, Ciubotaru, Văcaru, Căpraru, Strungaru, Luntrașu, Arcașu, Armașu, Harabagiu, Boiangiu, Blidar, Cârciumaru, Cojocaru, Croitoru, Dascălu, Dogaru, Dulgheru, Feraru, Lemnaru, Olaru, Popa, Postăvaru, Prisăcaru, Pascaru, Scripcaru, Barbacaru, Diaconu, Zidaru, Vieru, Rotaru, Barcaru, Tutunaru* etc.

III. Particularitățile individuale ale persoanei sunt reprezentate frecvent de cuvinte-antroponime care specifică anumite trăsături ce se referă la aspectul fizic sau comportamental al individului. În categoria dată se includ diverse denumiri, ce indică: **culori:** *Roșu, Negru, Albu, Galben, Verdeș, Balan, Roșca, Roșcovan* (cu variante derivate ca *Albulescu, Negrescu etc.);* **defecte:** *Șchiopu, Surdu, Mutu, Buzatu, Buzilă, Chior, Grasu, Slabu, Orbu, Ciuntu, Grosu*; **comportamente:** *Minciună, Zbanț, Bunu, Blându, Rău, Blajinu, Păcătos*; **statura, aspectul:** *Lungu, Scurtu, Josu, Frumosu, Urâtu, Pletosu, Musteață, Sprânceană, Barbă, Buză, Creț, Călcâi, Coadă, Căruntu, Spânu.*

IV. Tradiția confesională creștină-ortodoxă este reprezentată de lexeme antroponimice, care fac trimitere la: **nume de cult**: *Adam, Apostol, Anghel, Arhanghel, Isac, Moisei, Arhire, Luca;* **sărbători** și practici creștine: *Crăciun, Botez, Botezat, Iordan, Foca, Ispas, Mănăstireanu, Călugăru, Călugăreanu.*

V. Numele compuse se remarcă prin expresivitate și prin sensul lor „transparent", acestea fiind formate, de regulă, din două cuvinte. Un mare număr de asemenea antroponime s-a constatat în documentele cancelariilor domnești din secolul al XVII-lea, publicate la Chișinău (*Moldova în epoca*

feudalismului, 1975). Cercetătorii au constatat că la nivel antroponimic, părțile constituente își păstrează propria valoare: împreună alcătuiesc o sintagmă construită – din punct de vedere gramatical – după tiparele limbii comune, iar semantic – ca un micromodel explicativ. Aceste îmbinări exclud orice îndoială cu privire la înțelegerea sensului lexical al numelui compus (Burci & Zăbavă 2003). La fel de „transparente" sunt numele formate de la un prenume feminin în genitiv cu articolul „al" trunchiat (a-), acestea fiind considerate matronime (Răileanu 2019). Din această categorie fac parte **nume compuse/sintagme:** *Caproșu, Capmare, Captare, Barbăneagră, Barbăroșie, Barbascumpa Barbălată, Capbătut, Mereacre, Șaptefrați, Gâștemulte, Sainsus, Poalelungi, Babâră, Bounegru, Decusară, Calcatinge, Calalb, Joacăbine, Băietrău, Cușmăunsă, Mânăscurtă, Roadedeal, Cherdivară, Zgârcibabă, Cincilei, Șaptefrați, Bounegru, Țarălungă, Stratulat, Dădoamne, Scobioală;* **matronime:** *Ababii, Apopii, Apetri, Avădănii, Aioanei, Amarfii, Ailincăi, Amihalachioaie, Adomniței, Acatrinei, Apachiței, Ailoaie, Avasiloaie, Adăscăliței, Adoamnei, Apreutesei.*

Aceste categorii de nume sunt reprezentative pentru spațiul basarabean și constituie un patrimoniu antroponimic stabil, care păstrează vii tradițiile de denominație a persoanelor, în ciuda mai multor acțiuni care, pe parcursul anilor, au dus la mutilarea numelor românești prin transcrierea lor rusească și prin modificarea nejustificată a formelor tradiționale. (A se vedea Răileanu, *Nume (im)proprii*). În prezent, mulți cetățeni ai Republicii Moldova își corectează numele în actele personale, revenind la formele tradiționale, care nu s-au pierdut încă definitiv. Drept dovadă sunt numele consemnate încă la începutul secolului al XIX-lea, care se regăsesc și astăzi în nomenclatorul onomastic basarabean.

Într-un inventar făcut de Gheorghe Bezviconi pentru perioada anilor 1812-1821, se regăsesc multe nume de boieri moldoveni basarabeni: *Adam, Alecsandri, Andriaș, Anghel, Armaș, Bădărău, Balș, Bantâș, Bașotă, Bobeică, Bocancea, Bodescu, Bogdan, Boteanu, Botez, Botezat, Bran, Brașovanu, Bucșănescu, Buhăescu, Buzdugan, Buzescu, Caplescu, Căminescu, Chirica, Cluceresc, Codreanu, Coroi, Costin, Cotruță, Crețulescu, Cristian, Cujbă, Cuza, Dabija, Darie, Dicescu, Dracul, Duca, Ene, Feștilă, Gane, Ghica, Hâjdeu, Hâncul, Hârțescu, Iancu, Isăcescu, Kogălniceanu, Lazu, Leon, Leu, Lupu, Măcărescu, Manu, Matei, Miclescu, Munteanu, Murguleț, Neculce, Negruzzi, Nicolae, Nimișescu, Păun, Pogor, Prățescu, Pruncul, Purcel, Radu,*

Răşcanu, Roman, Roşca, Rusu, Scorţescu, Soroceanu, Străjescu, Străşculescu, Stroescu, Suruceanu, Tăutu, Tufescu, Ursul, Văcărescu, Varzaru, Voinescu, Zugrav etc. (Bezviconi 1943).

Se poate constata faptul că cea mai mare parte dintre numele despre care s-a discutat mai sus continuă şi astăzi să fie active, ele alcătuind patrimoniul nostru onomastic, iar informaţii despre frecvenţa numelor apar cu regularitate în statistici şi în spaţiul public, de unde aflăm, de exemplu, că cele mai răspândite 20 de nume ale moldovenilor sunt următoarele: *Rusu, Ceban, Ciobanu, Ţurcan, Cebotari, Lungu, Sârbu, Munteanu, Popa, Rotari, Guţu, Ursu, Roşca, Melnic, Balan, Cojocari, Rotaru, Cojocaru, Grosu, Ţurcanu* (https://agora.md/stiri/). Bineînţeles că unele aspecte ortografice diferă de la caz la caz şi există dublete de tipul Ţ*urcan* şi Ţ*urcanu*, or acestea sunt lucruri inerente şi o „corectare" absolută nu se poate face. Important este ca aceste nume să ne reprezinte ca naţiune şi ca cetăţeni. În acest sens, este valoroasă opinia regretatului filolog Gheorghe C. Moldoveanu, care spunea că „Păstrarea antroponimiei naţionale devine astfel parte integrantă a păstrării fiinţei naţionale, pierderea propriilor nume de persoane însemnând primul pas spre pierderea identităţii, prin ruperea legăturilor cu cei care au contribuit la crearea sistemului onomastic" (Moldoveanu 2010).

Prenumele – variante funcţionale şi utilizări specifice în spaţiul basarabean

Spaţiul basarabean se caracterizează printr-un registru variat de prenume, în care se disting mai pregnant următoarele categorii: *prenume calendaristice tradiţionale* (*Ion, Vasile, Petru, Nicolae, Mihail, Maria, Elena, Alexandra*), utilizate permanent; *prenume create pe teren românesc* (*Rodica, Florica, Florin, Romaniţa, Dumitriţa, Domniţa, Viorica, Drăgostin, Doru*); *prenume adoptate prin filieră occidentală* (*Emilia, Adela, Victoria, Robert, Felix*); *prenume de diverse origini venite prin filieră rusă* (*Tatiana, Svetlana, Olga, Natalia, Nadejda, Anastasia, Igor, Oleg, Artiom, Chiril, Nichita, Serghei, Vladimir, Boris, Vitalie, Ghenadie, Anatolie, Iurie).*

Prenumele utilizate în spaţiul nostru au, de regulă, o componentă (terminaţia), ce indică genul masculin sau feminin (Trebeş 2017), aşa încât oricine aude un prenume îşi poate da seama dacă este de bărbat sau

de femeie: femininele au terminația ***-a*** (*Claudia, Minodora, Alexandrina, Nicoleta, Rodica*) etc.; masculinele se pot termina în consoană (*Ion, Ștefan, Pavel, Tudor*), în ***-e*** (*Vasile, Gheorghe, Nicolae*), în ***-u*** (*Dumitru, Alexandru, Eugeniu, Radu*), în **-a/-ea** (*Toma, Sava, Mircea*). În cazul în care se adoptă un prenume feminin netradițional, terminat într-o consoană, apar și anumite dificultăți în comunicare. De exemplu, o fetiță cu numele *Ettel* a primit și al doilea nume, *Mașa*, folosit în mod curent pentru comoditate (https://yupi.md/nume-stranii-si-amuzante-la-moldoveni-cele-mai-ciudate-nume-de-botez-ilegale-in-lume/). Un prenume feminin ca *Ettel* se integrează mai greu în sistemul gramatical al limbii române, deoarece, în conformitate cu terminația, el se va declina ca numele masculine, având forme analitice de caz: *Ettel, a lui Ettel, lui Ettel, pe Ettell*, spre deosebire de prenumele feminine cu terminația ***-a***, care au forme sintetice: *Silvia, a Silviei, Silviei, pe Silvia.* La nivel de comunicare, un enunț ca „Ea este mama lui Ettel" va trebui dezambiguizat, pentru a se înțelege dacă *Ettel* este fată sau băiat.

În comunicarea curentă cotidiană – în familie, între colegi și prieteni – este utilizat cu precădere prenumele, iar forma acestuia nu este totdeauna aceeași, cu toate că desemnează același referent. Această varietate ține de domeniul pragmaticii, care vizează relația dintre semn și utilizator, adică modul în care vorbitorul utilizează semnul lingvistic (în cazul nostru prenumele) în diverse situații de comunicare, pentru a obține anumite efecte, reacții, în funcție de scopul urmărit.

În ceea ce privește prenumele, trebuie avut în vedere faptul că una și aceeași persoană răspunde la mai multe variante ale prenumelui pe care îl poartă, astfel că în mai multe culturi/limbi prenumele poate avea câteva ipostaze, cele mai cunoscute și utilizate fiind:

a) ***forma plină, oficială***, înregistrată în acte (certificat de naștere, buletin, pașaport etc.) aceasta fiind obligatorie în anumite situații, legate de consecințe juridice, de diverse responsabilități și care în toate documentele personale/oficiale rămâne neschimbată: *Eugeniu/Eugenia, Alexandru/Alexandra, Tatiana, Constantin, Gheorghe* etc.

b) ***forma uzuală/familiară***, derivată de la cea oficială; este deosebit de răspândită în onomastica rusă caracterizată de o mare diversitate de variante; multe dintre acestea a o circulație mare în spațiul basarabean, fiind

utilizate și de rusofoni, dar și de vorbitorii de română, cu atât mai mult, cu cât sunt omniprezente nu doar în comunicarea curentă, dar și în mass-media, fiind mult vehiculate în filmele rusești, în programele de divertisment, dar și în limbajul familiar-argotic al tinerilor. Astfel, se disting:

– ***variante scurte***, în special ale prenumelor rusești, formate prin trunchiere: *Jenea* (Eugeniu/Eugenia), *Tanea* (Tatiana), *Liuda* (Ludmila), *Maşa, Manea* (Maria), *Lena* (Elena), *Costea* (Constantin), *Tolea* (Anatolie), *Toma* (Tamara), *Ghena* (Ghenadie), *Ira* (Irina), *Nastea* (Anastasia), *Frosea* (Efrosinia), *Paşa* (Pavel, Parascovia), *Vova, Volodea* (Vladimir), *Vasea* (Vasile), *Clava* (Claudia), *Dusea* (Eudochia), *Lionea* (Leonid), *Zina* (Zinaida), *Vitea* (Victor, Vitalie), *Sveta* (Svetlana), *Nadea* (Nadejda), *Serioja* (Serghei), *Valea* (Valentina/Valentin), *Fima* (Serafim/Serafima), *Mila* (Ludmila, Emilia), *Iura* (Iurie), *Stiopa* (Stepan), *Sioma* (Simion), *Vanea* (Ivan), *Natașa* (Natalia), *Slava* (Veaceslav), *Catea* (Ecaterina), *Jora* (Gheorghe), *Petea* (Petru), *Borea* (Boris), *Galea* (Galina), *Raia* (Raisa), *Valera* (Valeriu) etc. În comunicare aceste forme sunt și un indiciu al modului de exprimare al basarabenilor. Unele prenume au forme scurte diferite pentru rusă și română, de exemplu, Mihail – *Mișa* (ru), *Mihai* (ro); Grigore – *Grișa, Jora* (ru), *Grig* (ro); Alexandru/Alexandra – *Saşa, Șura* (ru), *Sandu / Sanda/ Alex* (ro); Dumitru – *Dima* (ru), *Mitru* (ro); Nicolai – *Colea* (ru), *Culai* (ro); Teodor – *Fedea* (ru), *Teo* (ro); Elizaveta – *Liza* (ru), *Veta* (ro).

Formele scurte rusești, frecvente în vorbirea basarabenilor, de regulă, nu se înregistrează în actele personale (deși în ultimul timp există și excepții), nici în Republica Moldova, nici în Rusia, astfel că în comunicare trebuie avut în vedere că ele au o marcă stilistică popular-familiară. Or, în spațiul public forma scurtă a prenumelui este etalată de unii reprezentanți ai showbizului ca variantă a numelui scenic: *Pasha Parfeni, Alex Velea, Olia Tira, Sacha Lopez, Tania Cergă, Nicu Țărnă, Anișoara Puică, Natașa Koroliova* ș.a. Și alte persoane publice preferă forma scurtă a prenumelui, pentru o sonoritate mai atractivă: *Vlad Filat, Sanda Filat, Vlad Cubreacov, Alecu Reniță, Teo Chiriac, Veta Ghimpu-Munteanu, Mihai Munteanu* ș.a.

– ***forma hipocoristică*** (dezmierdătoare) reprezintă în cel mai înalt grad atitudinea vorbitorului față de persoana al cărei nume este rostit. Hipocoristicele se formează cu sufixele diminutivale utilizate pentru ori-

ce apelative: ***-uț, - el, - ică, - uță*** ș.a. În limba română variantele hipocoristice sunt deosebit de populare în creațiile folclorice, în comunicarea cu cei mici, utilizate de către părinți, bunici, rude. Toate acestea comportă o mare doză de afectivitate. Cele mai populare prenume românești au și numeroase variante hipocoristice: Maria – *Mărioara, Măriuța, Mărița, Maricica, Măricuța, Marusica, Marușca*; Ion – *Ionel, Ionică, Ionuț, Ioniță, Ionaș, Ionițel*, dar și hipocoristice derivate de la formele scurte – *Nelu, Neluțu, Nelișor, Nelucu* ș.a. Este de remarcat că unele forme hipocoristice în ultimul timp apar și ca forme oficiale, înregistrate în acte. Asemenea variante cu statut oficial se întâlnesc destul de rar în Republica Moldova, fiind reprezentate doar de câteva prenume: *Doinița, Steluța, Ilinca, Ionuț, Petrică, Ionela, Ștefănel, Angelica, Anișoara.* În România, hipocoristicele apar ca forme oficiale mult mai pe larg, aceasta fiind deja o practică obișnuită. Diferența este sesizată de utilizatorii moldoveni, care conchid că sunt din România persoanele ce se numesc *Olguța Vasilescu, Cristinel Munteanu, Albumița Muguraș Constantinescu, Ionel Haiduc, Bombonica Dragnea, Gelu Voican* ș.a.

„Nicușor Dan este noul primar general al Capitalei"; „Ministrul sănătății ***Nelu Tătaru", „Olguța Vasilescu*** a câștigat primăria Craiovei".

Pe de altă parte, în spațiul basarabean circulă în comunicarea curentă multe hipocoristice rusești, în special derivate de la formele scurte cu sufixe specifice: ***-ecica/enica****: Tanecica, Iurocica, Vanecica, Liudocica, Șurocica, Sașenica, Mașenica*; ***-ic/oc***: *Slavic, Vladic, Joric, Șuric, Sașoc, Igorioc*; ***-ca***: *Iurca, Sașca, Mișca, Marinca, Galca, Slavca, Vovca, Milca, Mașca* ș.a.

În vorbirea îngrijită asemenea forme nu sunt acceptate, în schimb au o largă circulație printre tineri în situații neformale și reprezintă o marcă a vorbirii/rostirii basarabene, care de multe ori este persiflată în mass-media, de exemplu: „Despre degradarea totală a junelui kominternist ***Vladik Bătrâncea***" (Alecu Reniță); „Noi tre' să îmblăm toată republica să-l liniștim pe copilașul ista de 2 metri, ***Mariancic,*** să-i dăm jucăria când a vre și cum a vre?" (https://www.zdg.md/diverse/pamflet/voronin-vs-lupu/).

„Ne-am obișnuit cu ***Igariok-Kuliok***..." („Ziarul Național", 14.09.20).

„Deține oare ***Vanea Ceban*** calitățile sus menționate?" (http://comunist.md/index.php?newsid=2914); Toți trebuie să ne gândim cum să-l

liniștim pe acest „copilaș" de 2 metri pe nume ***Mariancic***". (https://www.zdg.md/diverse/pamflet/voronin-vs-lupu/).

Voronin: *„Mișa,* tu pentru cine lucrezi?"; *„Iura Roșca* s-a` nsurat și în sediu s-a cazat" („Timpul", 10.01.2014); *Colea, Petru* și iar *Colea; Tolea, Saşa* și iar *Tolea…* (Viorel Mihail, Facebook, 11.08.20). „...deportari, foamete, gulaguri, colhozuri și sovhozuri despre care a auzit și *Mișa Ghimpu*, și *Dima Medvedev*" („Timpul", 06 oct.2009).

În emisiunea „Ora de ras", personajele *Valera* și *Sioma, Sioma* și *Feghea* sau *Fiodor Fiodorovici* atât prin numele lor, cât și prin modul neîngrijit de exprimare, înțesat cu rusisme și vulgarisme, se încadrează într-o formă de subcultură basarabeană, care adoptă diverse forme de lexic suburban, inclusiv variantele antroponimice specifice limbajului familiar-oral.

În Republica Moldova, unele persoane mai folosesc în limba română formule de denominație rusești, adresări de tipul *Valentina Ivanovna, Boris Petrovici*. În presă, astfel de forme pot fi utilizate cu scopul de a ironiza anumite persoane, în special când este vorba despre politicieni, făcându-se aluzie la influența limbii ruse, dar și unele mentalități de sorginte sovietică:

„Mihai Ghimpu, în cazul finalității de succes a escrocheriei, își poate asuma rolul lui Vlad Filat, adică, să devină principalul partener al democraților. În acest caz, aș vrea să-i urez lui ***Mihail Fiodorovici*** un final similar celui de care a avut parte ***Vladimir Vasilievici*** (http://comunist.md/index.php?newsid=1081).

„Eu personal semnez toate cererile de aderare la partid. Într-o zi, semnând, dau de … ***Lupu Marian Ilici!*** M-am întors cu tăt cu scaun ș' podeală la telefon!" (https://www.zdg.md/diverse/pamflet/voronin-vs-lupu/).

Marea diversitate a formelor de prenume este determinată de condițiile comunicării orale, de anumiți factori de natură pragmatică, precum și de tradițiile cercului de vorbitori. În Republica Moldova multitudinea de forme scurte și hipocoristice, precum și anumite restricții nescrise de utilizare a acestora (neadmiterea hipocoristicelor în documente și în situațiile de comunicare oficială) sunt un ecou al obișnuințelor și practicilor de comunicare curentă în limba rusă.

Referințe bibliografice

Bezviconi 1943 = Gheorghe Bezviconi, *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru*, vol. II, București, 1943, passim. Disponibil: https://istoriabasarabiei.wordpress.com/2009/09/20/mircea-rusnac-basarabia-sub-stapanirea-ruseasca-1812-1914/

Burci & Zăbavă 2003 = Iustina Burci, Camelia Zăbavă, *Câteva observații asupra numelor de familie compuse din Moldova*, în „Limba Română", 2003, nr. 11-12. Disponibil: http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2216

Druță 2011 = Inga Druță, *Nume de familie provenite de la denumiri de funcții și grade militare: interconexiuni și interferențe*. Disponibil: http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V1424/pdf.

https://agora.md/stiri/29348/care-sunt-cele-mai-raspandite-nume-de-familie-in-moldova

https://yupi.md/nume-stranii-si-amuzante-la-moldoveni-cele-mai-ciudate-nume-de-botez-ilegale-in-lume/

Moldova în epoca feudalismului, vol. VII, p. II. R*ecensămintele populației Moldovei din anii 1772-1774*, Chișinău, Știința, 1975.

Moldoveanu 2010 = Gheorghe C. Moldoveanu, *Antroponimia, parte integrantă a tradițiilor culturale românești*, în „Revista română", nr. 4 (62)/2010. Disponibil: http://astra.iasi.roedu.net/pdf/nr62p15-17.pdf

Răileanu 2019 = Viorica Răileanu, *Nume de familie derivate de la patronimice*. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Filologia_moderna_Vol132_2019_pp150_154.pdf

Răileanu Viorica, *Memoria numelor (im)proprii din Basarabia*. Disponibil: http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/

Saussure 1998 = Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală*, Iași, Polirom, 1998.

Sebeok 2002 = Thomas Sebeok, *Semnele: o introducere în semiotică*, București, Humanitas, 2002.

Trebeș 2017 = Tatiana Trebeș, *Onomasticonul actual din perspectiva specificului gender al numelor de persoană,* în „Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe umanistice", 2017, nr. 10, p. 86-90.